

Богдан Басула

аспірант кафедри цивільного судочинства, арбітражу
та міжнародного приватного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(Харків, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-3536-2276>
b.basula@gmail.com

УДК 347.7

НОВИЙ НАПРЯМ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ У ЄС

Анотація. Гармонізація законодавства про неплатоспроможність є важливим кроком для посилення європейської інтеграції та розвитку єдиного ринку капіталу. У статті висвітлюються основні ініціативи Європейського Союзу, спрямовані на зменшення правових розбіжностей між національними системами, зокрема, через прийняття Комісією ЄС Рекомендації 2014 р. про новий підхід до банкрутства, Регламенту (ЄС) 2015/848 та Директиви (ЄС) 2019/1023. Ці документи встановлюють правила для процедур банкрутства та превентивної реструктуризації, що мають на меті покращення ефективності національних режимів банкрутства та полегшення транскордонних інвестицій. Особливу увагу приділено проекту Директиви 2022/0408, яка пропонує уніфікацію матеріальних аспектів законодавства про неплатоспроможність, забезпечуючи більш передбачуваний розподіл активів та підвищуючи ефективність ліквідаційних процедур. Мета статті – провести аналіз основних положень запропонованої Директиви ЄС 2022/0408, з'ясувати перспективи забезпечення повної гармонізації законодавства про неплатоспроможність у ЄС, здійснити аналіз можливостей імплементації положень Директиви у національне законодавство України. Важливими положеннями Директиви є регулювання дій боржника, спрощення процедур для мікропідприємств, а також створення механізмів захисту кредиторів і поліпшення процесу пошуку активів. У статті розкрито концепцію процедури *pre-pack* – механізму, що дає змогу боржникам продати частину бізнесу до початку ліквідаційної процедури, та її потенційний вплив на корпоративне оздоровлення. Автор також проводить порівняльний аналіз положень європейського та українського законодавства про неплатоспроможність. Виявлено, що, попри спроби гармонізувати українське законодавство із законодавством ЄС, значні розбіжності залишаються. Українська система надає перевагу ліквідації перед реструктуризацією, що перешкоджає фінансовому оздоровленню боржників. У статті підкреслюється, що гармонізація законодавства про неплатоспроможність має не лише економічний, а й стратегічний характер для України. Імплементація європейських норм сприятиме зміцненню економічної інтеграції з ЄС і підвищить привабливість українського ринку для іноземних інвесторів. Водночас реалізація нових підходів вимагає від України врахування власного досвіду та особливостей національної економіки.

Ключові слова: неплатоспроможність; гармонізація; превентивна реструктуризація; ЄС; процедура *pre-pack*; Директива 2022/0408; пошук активів; банкрутство.

Законодавство про неплатоспроможність може бути одним із останніх прикладів національного та кодифікованого підходу до приватного права в

Європі. Тоді як інші галузі законодавства, зокрема законодавство у сфері захисту прав споживачів, доволі суттєво піддалися гармонізації, законодавство про неплатоспроможність залишається найбільш стійким до таких ініціатив. Основна причина того, чому законодавство про неплатоспроможність залишається стійким до гармонізації, полягає в тому, що воно функціонує як координаційний механізм, обов'язковий для інших галузей права, які також важко гармонізувати на міжнародному рівні. Зокрема, законодавство про неплатоспроможність тісно пов'язане із законодавством про ринки фінансових послуг, що включає правове регулювання договорів поруки й застави, трудовим та податковим законодавством. Попередні спроби створити єдиний режим неплатоспроможності в Європейському Союзі переважно стосувалися координації визнання та виконання національних законів¹. Для забезпечення термінологічної єдності й правильного розуміння ключових термінів, що вживаються в цій статті, зазначимо, що поняття “режим неплатоспроможності” зазвичай розуміється як спеціальне провадження, яке зумовлює часткове або повне вилучення майна боржника та призначення ліквідатора або адміністратора, що зазвичай застосовується до установ згідно з національним законодавством та/або є спеціальним для таких установ, або застосовується загалом до будь-якої фізичної чи юридичної особи.

Відсутність узгоджених режимів неплатоспроможності давно визначено як одну з ключових перешкод на шляху свободи руху капіталу в ЄС і більшої інтеграції ринків капіталу ЄС². Починаючи з 2015 р., Європейський Парламент, Рада, Комісія та Європейський центральний банк (далі – ЄЦБ) спільно визначають законодавство про неплатоспроможність (банкрутство) як ключову сферу для досягнення “справжнього” та дієвого Союзу ринку капіталів. Це також є незмінною точкою зору міжнародних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд (далі – МВФ), і численних аналітичних центрів.

У 2019 р. МВФ визначив практику неплатоспроможності як одну з трьох ключових перешкод для більшої інтеграції ринку капіталу в Європі, поряд з прозорістю та якістю регулювання. ЄЦБ неодноразово наголошував на необхідності усунути основні недоліки та розбіжності між системами банкрутства, оскільки більш ефективні та гармонізовані закони про банкрутство разом з іншими нормативно-правовими актами можуть підвищити ступінь правової визначеності для інвесторів, зменшити витрати та полегшити транскордонні інвестиції, а також зробити ризиковий капітал більш привабливим та доступним для компаній.

¹ J H Dalhuisen, ‘Harmonization of substantive insolvency law in the EU’ [2021] 5 Maandblad voor Vermogensrecht 159–65.

² J-C Juncker et al, ‘The Five Presidents’ Report: Completing Europe’s Economic and Monetary Union’ (European Commission, 22 June 2015) <https://ec.europa.eu/info/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_en> (accessed 17.07.2024).

Законодавство у сфері визнання осіб неплатоспроможними фрагментоване за національними ознаками. Як наслідок, результати його застосування в державах – членах ЄС є різними, і, зокрема, вони мають різний ступінь ефективності з точки зору часу, необхідного для ліквідації компанії, і вартості, яку, врешті-решт, можна відшкодувати кредиторам. У деяких державах – членах ЄС це призводить до збільшення тривалості процедур банкрутства та зниження середньої вартості відшкодування у справах про ліквідацію. Відмінності в національних режимах також створюють правову невизначеність щодо результатів провадження у справі про банкрутство та призводять до збільшення витрат на отримання інформації та навчання для транскордонних кредиторів порівняно з тими, хто працює лише всередині країни.

Згідно з дослідженням Європейської банківської асоціації, оприлюдненим у 2020 р., період відновлення платоспроможності під час банкрутства в країнах ЄС у середньому триває від 0,6 до 7 років. Середній показник повернення коштів за корпоративними кредитами у ЄС становив 40 % загальної суми боргу³.

Різні режими неплатоспроможності (банкрутства) в ЄС становлять особливу проблему для транскордонних інвесторів, які потенційно повинні розглядати 27 різних режимів, оцінюючи можливість інвестування за межами своєї держави-члена. Умови є несправедливими, оскільки подібні інвестиції в державах-членах з більш ефективними режимами неплатоспроможності (банкрутства) вважаються більш привабливими, ніж у державах-членах з менш ефективними режимами неплатоспроможності (банкрутства), таким чином створюючи значну перешкоду для транскордонного потоку капіталу та функціонування єдиного ринку капіталу в ЄС.

Підвищення ступеня гармонізації у сфері банкрутства в країнах – членах ЄС є необхідним для забезпечення злагодженого функціонування єдиного ринку в цілому і для ринків капіталу в ЄС зокрема.

Мета дослідження. Аналіз основних положень запропонованої Директиви ЄС 2022/0408, з'ясування перспектив забезпечення повної гармонізації законодавства про неплатоспроможність у ЄС, аналіз можливостей імплементації положень Директиви у національне законодавство України.

Питання гармонізації законодавства про неплатоспроможність у ЄС досліджувалось багатьма зарубіжними науковцями, зокрема, такими, як Я. Дальгуйзен, Е. Гіо, Г. Калстер. Серед вітчизняних науковців О. Бірюков досліджував питання гармонізації законодавства про неплатоспроможність у ЄС, імплементації таких норм у національне законодавство.

³ EBA publishes Report on benchmarking of national insolvency frameworks across the EU. Press Release (European Banking Authority 18 November 2020) <<https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-report-benchmarking-national-insolvency>> (accessed 17.07.2024).

В Україні немає наукових публікацій щодо запропонованого проекту Директиви ЄС 2022/0408. Взагалі питанню гармонізації законодавства про неплатоспроможність у ЄС та імплементації відповідних норм у вітчизняне законодавство не приділено достатньої уваги серед науковців.

У 2014 р. Комісія ЄС видала Рекомендацію щодо нового підходу до банкрутства та неплатоспроможності, в якій підкреслила необхідність заохочувати більшу узгодженість між національними системами банкрутств з урахуванням інтересів широкої групи учасників, включаючи інтереси кредиторів, працівників та інших зацікавлених учасників процесу у провадженнях про банкрутство, що матиме наслідком збільшення транскордонних інвестицій⁴.

Згодом було прийнято Регламент (ЄС) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради про провадження у справі про банкрутство (далі – Регламент 2015/848) та Директиву (ЄС) 2019/1023 Європейського Парламенту та Ради про превентивну реструктуризацію, погашення заборгованості та дискваліфікацію, а також про заходи щодо підвищення ефективності процедур, пов'язаних з реструктуризацією, неплатоспроможністю та погашенням заборгованості, та про внесення змін до Директиви (ЄС) 2017/1132 (далі – Директива про реструктуризацію та неплатоспроможність).

Регламент (ЄС) 2015/848 містить правила визначення підсудності справ, що стосуються транскордонних процедур банкрутства⁵, тоді як Директива про реструктуризацію та неплатоспроможність запроваджує (серед іншого) межі превентивної реструктуризації в країнах – членах ЄС⁶. Однак жоден із цих актів не має на меті гармонізацію саме процедур неплатоспроможності (банкрутства) між державами-членами.

7 грудня 2022 р. Європейська Комісія опублікувала проєкт Директиви Європейського Парламенту та Ради про гармонізацію певних аспектів законодавства про неплатоспроможність 2022/0408⁷. Запропонований проєкт Директиви 2022/0408, як випливає з його назви, прагне врегулювати деякі аспекти матеріального права про неплатоспроможність і гармонізувати їх у країнах-членах. Ініціатива є доволі складною, оскільки закони про неплатоспроможність у різних країнах-членах мають глибокі культурні корені й тісно пов'язані з іншими національними законами.

⁴ 2014/135/EU: Commission Recommendation of 12 March 2014 on a new approach to business failure and insolvency <<https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2014/135/oj>> (accessed 17.07.2024).

⁵ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings (recast) <<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2015/848/oj>> (accessed 17.07.2024).

⁶ Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency) <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1023/oj>> (accessed 17.07.2024).

⁷ Proposal for a Directive of The European Parliament and of the Council harmonising certain aspects of insolvency law. COM(2022)702 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52022PC0702>> (accessed 17.07.2024).

Так, Європейська Комісія у своєму повідомленні до Європейського Парламенту, Ради, Європейського економічного та соціального комітету та Комітету регіонів від 24.09.2020 р., представляючи новий план дій щодо створення Союзу ринків капіталу, відзначила, що значні розбіжності між національними режимами неплатоспроможності є давнім структурним бар'єром для транскордонних інвестицій. Різні, а іноді й неефективні національні режими ускладнюють для іноземних інвесторів прогнозування тривалості та результатів провадження у справах про банкрутство, що ускладнює адекватне оцінювання ризиків. Гармонізація певних цільових сфер національних правил у справах про неплатоспроможність або їх зближення може підвищити правову визначеність. Крім того, регулярний моніторинг ефективності національних режимів неплатоспроможності дав би змогу державам-членам порівнювати свої режими неплатоспроможності з режимами інших держав-членів і заохочувати держави-члени з недостатньо ефективними режимами до їх реформування⁸.

Отже, гармонізація ключових норм про неплатоспроможність допоможе реалізувати план ЄС щодо створення Союзу ринків капіталу, що сприятиме зміцненню фінансової та економічної інтеграції в ЄС. Рух у цьому напрямі вже можна побачити в основних міжнародних рейтингах. За рейтингом ОЕСР, 16 держав – членів ЄС входять до кола 20 країн з найбільш розвиненими режимами неплатоспроможності, порівняно з 11 країнами у 2016 р.⁹

Як зазначає Європейська Комісія, майбутня Директива спрямована на три ключові виміри законодавства про неплатоспроможність: 1) повернення активів у ліквідаційну масу; 2) ефективність провадження; 3) передбачуваний та справедливий розподіл стягнутих коштів між кредиторами. Складові частини Директиви були ретельно відібрані на основі досвіду переговорів щодо Директиви про реструктуризацію та неплатоспроможність, обговорень та остаточних рекомендацій групи експертів, результатів публічних консультацій, дослідження зовнішнього консультанта та широкої взаємодії із зацікавленими сторонами. Розглянемо основні положення проекту Директиви.

Оскарження дій, спрямованих на ухилення від боргових зобов'язань. Розділ 2 проекту Директиви містить детальні мінімальні вимоги до дій боржника щодо ухилення від виконання боргових зобов'язань, які дають підстави для їхнього оскарження. Причому в ст. 5 зазначено, що Директива не перешкоджає державам-членам ухвалювати або підтримувати положення щодо нікчемності, недійсності або неможливості виконання правових актів, що

⁸ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>> (accessed 17.07.2024).

⁹ C André, L Demmou, 'Enhancing insolvency frameworks to support economic renewal' [2022] 1738 OECD Economics Department Working Papers (OECD Publishing, Paris) <https://www.oecd.org/en/publications/enhancing-insolvency-frameworks-to-support-economic-renewal_8ef45b50-en.html> (accessed 17.07.2024).

завдають шкоди кредиторам, якщо такі положення забезпечують більший захист кредиторів, ніж ті, що викладені в Директиві. У ст. 6 зазначається, що правочини, які дають перевагу кредитору або групі кредиторів, можуть бути визнані недійсними, якщо вони були вчинені: протягом трьох місяців до подання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство, за умови, що боржник не може погасити борги, або після подання заяви про банкрутство. Ці акти можуть бути визнані недійсними, якщо кредитор знав або повинен був знати про неплатоспроможність боржника або про подання заяви на банкрутство. Стаття 7 передбачає, що правочини боржника, що були здійснені без оплати або з неналежною оплатою, можуть бути визнані недійсними, якщо їх було вчинено протягом одного року до подання заяви про банкрутство. У ст. 8 йдеться про те, що правочини, вчинені боржником з наміром завдати шкоди кредиторам, можуть бути визнані недійсними, якщо вони були здійснені протягом чотирьох років до подання заяви про банкрутство. Такі правочини вважаються недійсними, якщо інша сторона знала або повинна була знати про наміри боржника завдати шкоди кредиторам.

Пошук активів. Статтями 13–18 проекту Директиви передбачається удосконалення прозорості відстеження активів. Так, Директивою запропоновано, щоб суди у справах про банкрутство були наділені повноваженнями здійснювати негайний пошук у національному реєстрі банківських рахунків і, за запитом арбітражного керуючого, отримувати доступ до реєстрів банківських рахунків в інших державах – членах ЄС, якщо це необхідно для цілей пошуку активів, що належать до ліквідаційної маси. Водночас арбітражному керуючому пропонується надати доступ до національних реєстрів юридичних осіб і реєстрів іншого майна в інших державах – членах ЄС (наприклад, земельних реєстрів або реєстрів транспортних засобів, суден і літаків).

Процедура pre-pack. У статтях 19–35 пропонується запровадження в усіх державах-членах процедури pre-pack (попереднього провадження), яка має на меті полегшити продаж бізнесу боржника або його частини як цілісного майнового комплексу підприємства¹⁰. Процедура складається з двох етапів:

1. Підготовча фаза: на цьому етапі призначається відповідний спостерігач, або “монітор”. Монітор – це фахівець, який керує процесом продажу та готує відповідні документи. Продаж має відбуватися у конкурентних, прозорих умовах, відповідно до ринкових стандартів. Монітор оцінює, яка пропозиція є найбільш вигідною для кредиторів, і рекомендує її. У цей період можуть бути припинені індивідуальні виконавчі дії, якщо боржник знаходиться у стані ймовірної неплатоспроможності або вже є неплатоспроможним (залежно від законодавства кожної держави-члена).

2. Фаза ліквідації: на цьому етапі суд призначає монітора керуючим у справі про банкрутство та надає дозвіл на продаж активів боржника одразу

¹⁰ Proposal for a Directive of The European Parliament and of the Council ... (n 7).

після відкриття процедури банкрутства (якщо цей продаж відповідає зазначеним умовам). Кредитори та акціонери мають можливість бути заслуханіми у рамках процесу. Альтернативою приватному продажу може бути відкритий аукціон, який проводиться через два тижні після початку фази ліквідації.

Обов'язки керівника. Статтями 36–37 проєкту Директиви передбачається, що керівники компаній повинні подати заяву про початок провадження у справі про банкрутство не пізніше ніж через три місяці після того, як їм стало відомо або обґрунтовано можна було очікувати, що їм стане відомо про неплатоспроможність компанії¹¹. Директива також встановлює відповідальність керівників у разі, якщо вони не виконають свій обов'язок подати таку заяву.

Спрощена процедура ліквідації мікропідприємств. У статтях 38–57 проєкту Директиви пропонується запровадження спрощеної процедури ліквідації неплатоспроможних мікропідприємств, тобто підприємств, які наймають менше десяти працівників і річний оборот яких або загальний баланс не перевищує 2 мільйонів євро (визначення у ст. 2 Директиви)¹². Суд веде провадження в електронному вигляді за стандартними формами. Відповідно до запропонованих положень Директиви арбітражний керуючий може бути призначений, лише якщо боржник, кредитор або група кредиторів просить про таке призначення та якщо витрати на залучення арбітражного керуючого у справі покриваються за рахунок ліквідаційної маси або авансом від сторони, яка просить про таке залучення. Вимоги кредиторів, зазначені боржником у заяві про відкриття спрощеного ліквідаційного провадження, вважаються пред'явленими і, як правило, є безспірними. Активи мають бути реалізовані судом через електронні аукціони.

Комітет кредиторів. Директивою (статтями 58–67) пропонується запровадження комітету кредиторів, який створюється загальними зборами кредиторів¹³. Державам-членам надається право відмовлятися від створення комітету кредиторів, якщо витрати на його створення та функціонування перевищують очікувану користь від його створення. Директива визначає мінімальні вимоги до методів роботи, функції, права, обов'язки, повноваження, витрати, винагороду та відповідальність комітетів кредиторів. Комітет кредиторів є незалежним від арбітражного керуючого та здійснює нагляд за його діяльністю. Комітет кредиторів наділяється певними правами та обов'язками, такими, як право бути заслуханим у суді, звертатися за зовнішніми консультаціями, а також отримувати інформацію з питань, що стосуються інтересів кредиторів. Держави-члени можуть також надавати комітету право схвалювати певні рішення у рамках процедури банкрутства.

¹¹ Proposal for a Directive of The European Parliament and of the Council... (n 7).

¹² Ibidem (n 7).

¹³ Ibidem (n 7).

Інформаційний лист із ключовою інформацією. Інший важливий аспект проєкту Директиви стосується запровадження “інформаційного листа з ключовою інформацією” (ст. 68), в якому передбачається викласти різні важливі елементи національного законодавства про банкрутство в державах-членах¹⁴. Ключова інформація включає: умови відкриття провадження у справі про банкрутство, правила визначення черги вимог кредиторів і розподілу надходжень від реалізації майна, статистичні дані щодо середньої зареєстрованої тривалості провадження у справі про банкрутство. Зазначено, що інформація буде ретельно підготовлена та подана зрозумілою мовою, уникаючи будь-яких розбіжностей, пов’язаних із різними інтерпретаціями, таким чином забезпечуючи її зрозумілість широкому колу зацікавлених сторін, а також зробити її доступною для громадськості шляхом розміщення на Європейському порталі електронного правосуддя.

Натепер проєкт Директиви ще очікує свого прийняття. Не всі його положення підтримають у державах-членах, і радше Директива частково зазнає змін. Так, у висновку від 30 березня 2023 р. Бундесрат Німеччини зазначив, що вітає мету Директиви гармонізувати різні закони про неплатоспроможність держав-членів у цілому і таким чином зменшити правову невизначеність та непередбачуваність результатів проваджень у справах про неплатоспроможність на європейському внутрішньому ринку, проте висловив застереження щодо деяких положень Директиви. Так, у висновку окрема увага приділена провадженням, які можуть бути проведені без арбітражного керуючого. Така можливість призведе до обмеження прав кредиторів та їхніх шансів задовільнити свої вимоги до боржника, а також до додаткового фізичного та бюджетного навантаження на суди, що є недоцільним. У своєму висновку Бундесрат зазначив, що німецьке законодавство про неплатоспроможність уже пропонує ефективну основу для врегулювання корпоративної неплатоспроможності, та запропонував включити до Директиви положення, які б більше зосереджували гармонізацію на єдиному мінімальному рівні захисту прав кредиторів¹⁵.

Загалом, гармонізація законодавства про неплатоспроможність у ЄС проводиться за принципом “прогрес найкраще досягається серією невеликих кроків, а не великим стрибком уперед” (інкременталізм)¹⁶.

Після прийняття Директиви Україні необхідно буде імплементувати її положення в національне законодавство. В Україні вже є необхідний досвід гармонізації законодавства у сфері банкрутства. На розгляді Верховної Ради України перебуває проєкт Закону “Про внесення змін до Кодексу з процедур

¹⁴ Proposal for a Directive of The European Parliament and of the Council... (n 7).

¹⁵ Vorschlag für eine Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates zur Harmonisierung bestimmter Aspekte des Insolvenzrechts. Bundesrat <<https://www.bundesrat.de/bv.html?id=0025-23>> (accessed 17.07.2024).

¹⁶ E Ghio, ‘The EU Incremental Approach to Cross-Border Insolvency Regulation: A Critical Analysis’ [2017] 28 International Company and Commercial Law Review 369.

банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації¹⁷. У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що хоча положення національного законодавства враховують окремі положення Директиви ЄС 2019/1023, однак відмінності їхнього правового регулювання залишаються значними¹⁸. Поки ще зарано говорити про успіхи гармонізації Директиви 2019/1023 у національному законодавстві, проте початок покладено.

Для України імплементація положень Директиви 2022/0408 в національне законодавство може суттєво підвищити ефективність процедур банкрутства, полегшити доступ до інформації про активи боржника та сприяти прозорій ліквідації майна. Серед новел для нашого національного законодавства можна виділити надання судам і арбітражним керуючим негайного доступу до національних і міжнародних реєстрів для пошуку активів боржника, включаючи банківські рахунки, реєстри нерухомості та інші. У нашій країні поширеною проблемою у процедурі банкрутства є приховування активів боржника від кредиторів, та, як наслідок, надалі їх незаконне відчуження третім особам, у тому числі за межами України, що ускладнює процедуру банкрутства. Надання суду та арбітражному керуючому негайного доступу до відповідних реєстрів та рахунків допоможе забезпечити прозорий облік майна боржника. Включення такого положення зменшить затримку у виявленні активів і допоможе запобігти їхньому виведенню з власності боржника до завершення процедури банкрутства. Крім того, співпраця із реєстрами інших країн та інтеграція з європейськими базами даних може підвищити довіру інвесторів до України та полегшити міжнародні справи про неплатоспроможність. Проте на цьому шляху нам ще необхідно узгодити національне законодавство щодо конфіденційності даних, особливо у сфері банківської таємниці.

Впровадження процедури re-pack уможливить провести швидкий продаж бізнесу або інших активів боржника, що дасть змогу зберегти робочі місця, стан рухомого майна боржника та загалом мінімізувати втрати для кредиторів. Відомо, що в Україні процедури банкрутства часто є довготривалими і тягнуться роками з моменту відкриття провадження і до моменту продажу активів боржника. За цей період майно боржника, особливо високотехнологічне обладнання та механізми, простоює та псується, що призво-

¹⁷ Проект Закону про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації № 10143 від 12.10.2023 <<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=10143&conv=9>> (дата звернення 17.07.2024).

¹⁸ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації» <blob:<https://itd.rada.gov.ua/e234d68c-d748-4a20-861e-5465d31d9bbf>> (дата звернення 17.07.2024).

дить до зменшення вартості такого майна. Впровадження процедури *pre-pack* відповідає інтересам як боржника, так і кредиторів.

Висновки. Проєктом Директиви Європейська Комісія прагне надати більше безпеки та передбачуваності кредиторам, тим самим потенційно стимулюючи інвестиції в ЄС. Проєкт Директиви встановлює низку мінімальних стандартів у всьому ЄС, а це означає, що держави-члени, які вже мають суворіші режими, не повинні будуть вносити зміни до свого чинного законодавства для забезпечення відповідності. Ці успіхи можна тільки вітати, оскільки вони відображають як поглиблення, так і прискорення гармонізації законодавства про неплатоспроможність у ЄС. У короткостроковій перспективі буде важко забезпечити повну гармонізацію, особливо з огляду на тісну взаємодію законодавства про неплатоспроможність з іншими галузями національного законодавства, однак є ще багато можливостей для продовження процесу гармонізації.

Після прийняття цієї Директиви для нашої країни з'являється ще одна сходинка можливостей для вдосконалення та гармонізації національного законодавства у сфері неплатоспроможності з законодавством ЄС. Проведення гармонізації для нашої країни зумовлено забезпеченням функціонування єдиного ринку з вільного руху товарів, послуг, капіталу з ЄС, що є необхідністю для України. Важливим буде застосування досвіду імплементації інших країн, а також аналіз помилок із власного досвіду, який Україна вже має. Питання гармонізації законодавства у сфері неплатоспроможності є вельми важливим, з огляду на його вагомий економічний складову, та повинні бути предметом наступних наукових досліджень.

REFERENCES

Bibliography

Journal articles

1. Dalhuisen J H, 'Harmonization of substantive insolvency law in the EU' [2021] 5 *Maandblad voor Vermogensrecht* 159–65.
2. Ghio E, 'The EU Incremental Approach to Cross-Border Insolvency Regulation: A Critical Analysis' [2017] 28 *International Company and Commercial Law Review* 369.

Websites

3. André C, Demmou L, 'Enhancing insolvency frameworks to support economic renewal' [2022] 1738 *OECD Economics Department Working Papers* (OECD Publishing, Paris) <https://www.oecd.org/en/publications/enhancing-insolvency-frameworks-to-support-economic-renewal_8ef45b50-en.html> (accessed 17.07.2024).
4. Juncker J-C et al, 'The Five Presidents' Report: Completing Europe's Economic and Monetary Union' (European Commission, 22 June 2015) <https://ec.europa.eu/info/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_en> (accessed 17.07.2024).

A NEW DIRECTION IN THE HARMONIZATION OF INSOLVENCY LAW
IN THE EU

ABSTRACT. The harmonization of insolvency laws is an important step towards strengthening European integration and developing a single capital market. The article highlights the main initiatives of the European Union aimed at reducing legal differences between national systems, in particular through the adoption by the EU Commission of the 2014 Recommendation on a New Approach to Insolvency, Regulation (EU) 2015/848 and Directive (EU) 2019/1023. These documents establish rules for bankruptcy and preventive restructuring procedures aimed at improving the efficiency of national bankruptcy regimes and facilitating cross-border investment. Particular attention is paid to the Proposal of Directive 2022/0408, which suggests unifying the substantive aspects of insolvency law, ensuring a more predictable distribution of assets and increasing the efficiency of liquidation procedures. The purpose of the article is to analyze the main provisions of the proposed EU Directive 2022/0408, to clarify the prospects for ensuring full harmonization of insolvency law in the EU, and to analyze the possibilities of implementing the provisions of the Directive into the national legislation of Ukraine. Important provisions of the Directive include regulation of the debtor's actions, simplification of procedures for microenterprises, as well as creation of mechanisms for protection of creditors and improvement of the asset tracing process. The article describes the concept of the pre-pack procedure, a mechanism that allows debtors to sell part of their business before the start of the liquidation procedure, and its potential impact on corporate recovery. The author also conducts a comparative analysis of the provisions of European and Ukrainian insolvency laws. It is found that, despite attempts to harmonize Ukrainian legislation with EU law, significant differences remain. The Ukrainian system favors liquidation over restructuring, which hinders the financial recovery of debtors. The article emphasizes that the harmonization of insolvency law is not only economic, but also strategic for Ukraine. The implementation of European provisions will help strengthen economic integration with the EU and increase the attractiveness of the Ukrainian market for foreign investors. However, the implementation of new approaches requires Ukraine to take into account its own experience and the specifics of the national economy.

KEYWORDS: insolvency; harmonization; preventive restructuring; EU; pre-pack procedure; Directive 2022/0408; asset search; bankruptcy.